

DEN NORSKE KIRKE
Ungdommens kirkemøte 2017

Brobygger

Protokoll

Ungdommens kirkemøte 2017

29.september- 3.oktober

Tromsø, Hotell Scandic Ishav

Saksliste

UKM 01/17 «Konstituering og forretningsorden»

UKM 02/17 «Orienteringssaker»

- Utvalg for ungdomsspørsmål
- Orientering fra organisasjonene og ungdomsrådene i bispedømmene
- Rapport fra Kirkemøtedelegatene 2017
- Rapport fra generalforsamlingen i det Lutherske Verdensforbund i Namibia

UKM 03/17 «Valg av delegater til Ufung og Kirkemøtet 2018»

UKM 04/16 «Kultur»

UKM 05/16 «Sykt rik»

Resolusjon: Kirken er en viktig pådriver for rettferdig fordeling

UKM 06/16 «Dialog i praksis»

UKM 07/16 «Ungdomsdemokratiet i fremtidig kirkeordning»

UKM 08/16 «Tro under press»

UKM 09/16 «Hovudsak som skal førebuast til UKM 2018»

UKM 01/17

Konstituering, statuttar og forretningsorden for UKM 2017

Ungdommens kyrkjemøte har både *statuttar* og *forretningsorden*. Ved å skilje mellom statuttar, som Kyrkjerådet har vedteke, og forretningsorden fastsett av UKM, er det Kyrkjerådet som vedtek dei grunnleggjande reglane og rammene for UKM, medan UKM sjølv har ansvar for praktisk gjennomføring av møtet.

Statuttar for UKM

1. Ungdommens kyrkjemøte arrangerast av sekretariatet i Kyrkjerådet. Utval for ungdomsspørsmål er med i førebuingar og gjennomføring av Ungdommens kyrkjemøte.
2. Ungdommens kyrkjemøte skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske læra.
3. Saker til Ungdommens kyrkjemøte må meldast til sekretariatet i Kyrkjerådet seinast 14 veker før møtet.
4. Ungdommens kyrkjemøte behandlar og uttalar seg i saker som angår Den norske kyrkje nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kyrkjemøte har rett til å melde saker til behandling på Kyrkjemøtet.
5. Ungdommens kyrkjemøte vel 4 representantar med tale- og forslagsrett til å delta på Kyrkjemøtet.
6. Delegater til Ungdommens kyrkjemøte:
 - 6.1. Ungdommens kyrkjemøte består av to utsendingar frå kvar av bispedømme i Den norske kyrkja, ein samisk utsending frå kvar av dei tre nordlegaste bispedømme, ein utsending frå Døvekyrkja i Oslo bispedømme, ein utsending frå kvar av dei organisasjonane som driv ungdomsarbeid knytt til Den norske kyrkja, medlemmer av Utval for ungdomsspørsmål og dei medlemmer av Bispedømmeråda, Kyrkjerådet, Samisk kyrkjeråd og Mellomkyrkjeleg råd, som er under 30 år. Dei fire representantane som vart valde til Kyrkjemøtet føregåande år vert inviterte til det påfølgjande UKM med møte-, tale-, forslag- og røysterett.
 - 6.2: Utsendingane frå bispedømme blir valde av og blant Ungdomsråda i bispedømme, som igjen må vere valde på Ungdomstinget i bispedømmet. Sekretariatet i Kyrkjerådet kan i særskilde tilfelle gi dispensasjon frå dette.
 - 6.3. Utsendingane frå organisasjonane blir nemnte opp av landsstyre til organisasjonen eller liknande. Sekretariatet i Kyrkjerådet kan i særskilde tilfelle gi dispensasjon frå dette.
7. Observatørar på Ungdommens kyrkjemøte:

Døvekyrkja og organisasjonane kan sende ein observatør i tillegg til delegaten. Denne har tale- og forslagsrett. Kostnadene for opphald vert dekt av sende-eininga. Feltprestkorpset inviterast til å sende ein observatør. Denne observatøren må være medlem av Den norske kyrkja.
8. Ungdommens kyrkjemøte vedtek sjølv nærmare reglar og forretningsorden for gjennomføringa av Ungdommens kyrkjemøte.

Forslag til forretningsorden for Ungdommens kyrkjemøte 2017

Plenumsarbeid

1. Ungdommens kyrkjemøte arbeider gjennom plenumssamlingar og komitear.
2. Møtet blir leidd av tre dirigentar. Dei treng ikkje vere blant delegatane. Møteleiinga har plikt til å leie forhandlingane i tråd med dei reglane som til kvar tid gjeld for Ungdommens kyrkjemøte og vanleg møteskikk.
3. Når møtet begynner, skal det veljast eit teljekorps og referentar som under møtet rettar seg etter tilvisingar frå møteleiinga.
4. Når møtet begynner, skal det veljast valkomité. Det veljast ein person frå Utval for Ungdomsspørsmål (Ufung) og to av delegatane.
5. Delegatene teiknar seg til innlegg ved handsopprekking. Det er høve til å ha inntil to korte replikkar og ein svarreplikk til kvart innlegg.
6. Møteleiinga skal, når det er påkravd, regulere taletid og høve til replikk. Når møteleiinga ønskjer å setje strek, skal ein kunne teikne seg under innlegget til den neste talaren.
7. Den som teiknar seg til forretningsordenen, dagsordenen, voteringsordenen eller for saksopplysning, skal få ordet like etter siste talar. Forslag om å avbryte ei sak, oppheve at strek er sett eller gå direkte til røysting, skal takast direkte opp til votering.
8. I saker der det skal gjerast vedtak, skal behandlinga i hovudsaka skje både i komitear og plenumssamlingar. Ei sak går først til behandling i ein komité, som diskuterer seg fram til ei felles fråsegn som skal leggjast fram for møtet i plenum. Ei sak kan behandlast fleire gonger i plenum eller komité. Dersom ein komité kjem med ei delt innstilling, skal innstillinga frå både fleirtalet og mindretalet leggjast fram for plenumssamlinga. Saker kan òg behandlast direkte i plenum.
9. Delegatene har frammøteplikt til alle komité- og plenumssamlingar. Fråvær skal godkjennast av komitéleiaren eller dirigentskapet etter skriftleg søknad.
10. Ungdommens kyrkjemøte kan gi gjester og andre inviterte talerett. Ein representant for Metodistkyrkjas Ungdomsforbund blir invitert til å delta på Ungdommens kyrkjemøte, også komitémøta, med møte- og talerett.

Komitéarbeid

11. Sekretariatet i kyrkjerådet set saman komiteane og nemner opp ein leiar for kvar komité. Leiaren har ansvar for å koordinere arbeidet i komiteen.
12. Kvar komité skal ha nødvendig sekretærhjelp.
13. Komiteen vel den arbeidsforma og organiseringa som ein finn mest tenleg, for eksempel skiping av underkomitear.
14. For at ein komité skal vere vedtaksfør, må 2/3 av medlemmene vere til stades.
15. Komiteen presenterer innstillinga si ved byrjinga av behandlinga av den saka komiteen har hatt til behandling. Dersom komiteen leverer ei delt innstilling, skal mindretalet også få presentere synet sitt. Fleirtalet og mindretalet skal ha like lang taletid.

Røystingar og val

16. Før ein går til votering, gjer møteleiinga greie for voteringsordenen. Møteleiinga avgjer voteringsordenen i samsvar med god møteskikk, slik at forslag blir tekne opp til votering i logisk rekkjefølgje.

17. Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn eller ved skriftleg røysting. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha alminneleg fleirtal. Ved val er det møteleiinga som fastsett voteringsordenen.

Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt. UKM kan vedta å fråvike dette prinsippet i enkeltsaker. Delegatar frå organisasjonane kan avstå frå røysting der organisasjonen har fatta eit vedtak som gjer at røysting er vanskeleg.

18. Ungdommens kyrkjemøte sender fire representantar med tale- og forlagsrett til å delta på Kyrkjemøtet. Tre representantar blir valde av Ungdommens kyrkjemøte, og éin representant blir utnemnd av Utval for ungdomsspørsmål.

Anna

19. Sekretariatet i Kyrkjerådet får fullmakt til å rette skrivefeil og til å gjere redaksjonelle endringar i protokollen.

Vedtak:

- Forretningsordenen for UKM 2017 godkjende
- Innkalling og sakspapir er godkjende
- UKM valde:
 - Dirigentskap: Petter Rønneberg, Einar Østerhagen og Karen Helene Melhus
 - Valkomité: Anne Lise Brenna Ording, Kristin Skjøtskift og Andreas Aleksander Fosby
 - Teljekorps: Ungdomsrådgjevarar leia av Halvard Bjørkås og Anne Kirsti Kjenne
 - Referentar: Kristian Myhre og Odd Erik Stendahl

UKM 02/17 Orienteringssaker

Det blei orientert munnleg om desse sakene:

1. Arbeidet med «Ung i kyrkja» i Kyrkjerådet og Utval for ungdomsspørsmål (Ufung).

Leiar for Utval for ungdomsspørsmål, Anja Kile Holtermann, orienterte om arbeidet med Ung i kyrkja i regi av dei sentralkyrkjelege råda sidan førre Ungdommens kyrkjemøte.

2. Rapport frå UKM-delegatane som tok del på Kyrkjemøtet 2017.

Orienteringa blei gitt av Anja Kile Holtermann, Olav Brennsæter og Nora Antonsen. Ann Helén Leithaug som óg var delegat på Kyrkemøtet 17 deltok ikkje på UKM 17.

3. Rapport frå generalforsamlinga i Det Lutherske verdsforbund

May Bente Anita Jønsson deltok i Den norske kyrkja sin delegasjon på møtet i Namibia og orienterte frå turen.

4. Rapport frå arbeidet i ungdomsråda og ungdomstinga i bispedømme, og frå organisasjonane.

Delegatane frå kvart bispedømme og kvar organisasjon presenterte arbeidet i bispedømmet/organisasjonen. Orienteringa hadde fokus på: Korleis har vi følgd opp sakane får UKM 16 hos oss? Kva har vært hovudfokus i arbeidet siste år?

UKM 03/17 Val

Ungdommens kyrkjemøte gjennomførte to val under UKM.

1. Val av tre representantar til Kyrkjemøtet i 2018

Kyrkjemøtet er det øvste representative organet i kyrkja og blir av somme kalla kyrkjas «Storting». UKM sender fire representantar til å delta på Kyrkjemøtet i Trondheim 11.-17.april 2018. UKM delegatane møtast dagen før Kyrkjemøtet startar.

Ein av desse fire representantane skal, i samsvar med UKMs forretningsorden, nemnast ut av Utval for ungdomsspørsmål. Dei tre andre skal veljast av UKM.

Dei som blei vald:

Nora Antonsen, Nord-Hålogaland
Kjersti Landmark, Oslo
Henrik Wirak Onsrud, Tunsberg

Vara:

Olav Brennsæter, Oslo
Anne May Agerup, Changemaker
Aksel Johan Lund, Stavanger

2. Val av to representantar til Utval for ungdomsspørsmål

Utval for ungdomsspørsmål (Ufung) er eit rådgivande organ for sekretariatet i Kyrkjerådet og spesielt for ungdomsrådgivaren i Kyrkjerådet. Ufung skal arbeide med saker som vedkjem ungdom i Den norske kyrkja nasjonalt og internasjonalt, og har eit spesielt ansvar i planlegginga og gjennomføringa av Ungdommens kyrkjemøte.

Dei som blei vald:

Nora Antonsen, Nord-Hålogaland
Oda Mortensen, Nord-Hålogaland

Vara:

Karen Melhus, Agder og Telemark

UKM 04/17 Kultur

Vedtak

Bakgrunn

I 2005 da *Kunsten å være kirke – kirkens kulturmelding* var sak på Kirkemøtet bemerket komiteen som behandlet saken, at kirken skulle være en offensiv kulturbærer som tar et bredt spekter av kunstformer og medier i bruk. Både saksdokumentet fra 2005 og Kirkemøtets vedtak pekte på barn og unges betydning for utviklingen av kirken som kunst- og kulturaktør. Følgende vedtak ble gjort i saken som omhandler barn og unge spesifikt:

Vedtak 4: I de strategiske satsingene for Den norske kirke 2005-2008 er det innvevd et kulturperspektiv. Kulturmeldingens utfordringer må derfor få prege trosopplæring, gudstjenesteliv, diakoni og «Ung i kirken». Omvendt må erfaringer fra disse områdene være med å forme kirkens arbeid i forhold til kunst og kultur.

Vedtak 5: Barn og unge må slippes til og bli ivaretatt som skapere og brukere av kultur. Kirkemøtet presiserer at barns og unges kulturelle uttrykksformer er en verdifull del av kirkens kultur. Kirkemøtet utfordrer alle som har ansvar for gudstjenester og andre kirkelige samlinger til å være åpne og reflekterte i møte med unges kunst- og kulturuttrykk, som ofte står i kontrast og opposisjon til det etablerte og slik virker fornyende.

Vedtak 14: Kirkemøtet ber om at ungdomsaspektet i kirkemusikkutdanningen styrkes, ivaretas og kvalitetssikres, og at kunst- og kulturaspektet i utdanningen til kirkelige stillinger som berører ungdom styrkes, ivaretas, og kvalitetssikres¹.

Innledning

Da kultur skal opp som sak på Kirkemøtet i 2018, har UKM17 behandlet sak UKM 04/17 *Kultur*. I denne forbindelse ønsker vi å løfte frem noen moment og oppfordringer til ulike aktører og beslutningsorganer i Den norske kirke og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner. Når UKM17 i denne saken omtaler kunst og kultur, sikter vi til bredden av kunstneriske og kulturelle tiltak i menighetene, samt kunstneriske virkemiddel i gudstjenesteliv, trosopplæring og andre kirkelige aktiviteter. UKM17 har valgt å ikke begrense saken til ungdomsarbeid, da vi ønsker å ta for oss kunst og kultur i kirken i sin helhet.

Kirken skal romme hele det menneskelige liv og kulturen er en naturlig del av dette: «For det er i Ham vi lever, beveger oss og er til.» (Ap.gj. 17,28a). Gud skapte oss som kreative og skapende mennesker.

1. Ungdomskultur

Ungdomskultur er ikke noe fast, men heller noe flytende. Ungdomskulturen er i stadig endring da ungdom er i en fase i livet med prøving og utvikling av gammelt og nytt. Det som ungdom skaper og

¹ Se også sak UKM 04/16 *Reformatorer i dag* der rekruttering til kirkemusikk omtales.

eier, er ungdomskultur uavhengig av uttrykksform. Ungdomskultur er derfor ikke bare nye uttrykksformer, det er også en kultur som søker dybde, tradisjon og kunnskap. Erfaring viser at ungdom responderer til f.eks. liturgiske bønner og Kristus-kransen.

Ungdomskultur trenger heller ikke å være så forskjellig fra dagens kirkelige kulturuttrykk da kunst og kultur ikke kjenner noen aldersgrense, men dagens ungdom vil gjerne ha mer medbestemmelse enn tidligere. Unge er flinkere til å fortelle hva de ønsker, og å si ifra om hvordan de vil ha det. Derfor ønsker unge å bli møtt med nysgjerrighet, åpenhet og samarbeid når ulike tiltak og program for barn og unge skal utvikles i menigheten. Dessuten setter ungdom pris på at deres kunst- og kulturuttrykk løftes frem i gudstjenesten og kirkens øvrige arbeid.

2. Kirkens egenart som kulturaktør

Mennesket er skapt i Guds bilde som kreative vesen. I det gamle testamentet omtales spesielt begavede kunstnere som utrustet av Guds Ånd (2. Mos 31,3), og utsmykningen av hellige hus beskrives i detalj. Igjennom hele kirkehistorien har kunstneriske uttrykk av ulike slag vært sentrale både i trosopplæring og trospraksis. Deltakelse i skapende prosesser er derfor både dypt menneskelig og dypt åndelig.

Kirkelige kulturuttrykk ivaretar på en spesiell måte den åndelige dimensjonen i kunsten, og kan utfordre på et eksistensielt nivå. Den norske kirke bør derfor, som kulturaktør, ikke være redd for å stå frem i sin egenart. Kirken og kirkerommet er et unikt sted for kunst- og kulturarrangement i kraft av at kirkerommet er vigslet til å være et rom hvor sakramenter forvaltes og et trosliv uttrykkes. Tradisjonelle kirkelige kulturuttrykk (både musikalske, visuelle og verbale) bør løftes frem også i møte med unge. Eksempler er opplæring i liturgi og bruk av tradisjonelle salmer.

3. Kunnskap og kvalitet

Ungdom må tas på alvor som kulturaktører, og høy kvalitet på kulturtiltak og -uttrykk av, med og for unge må etterstrebnes. Kulturuttrykk skal gi positive opplevelser både til utøvere og publikum. Dette innebærer bl.a. at tilstrekkelig med tid, veiledning og ressurser stilles til disposisjon når uttrykkene skapes, f.eks. når barne- og ungdomsgrupper skal utarbeide dramastykker.

Gjennom god kvalitet på tiltak viser kirken at den tar ungdom på alvor i kirkens arbeid generelt, men særlig når den arbeider med kunst- og kulturtiltak. Dette medfører at kirkens stab og frivillige jevnlig trenger faglig påfyll for å utvide og fornye sin kompetanse, jf. vedtak 14 KM 07/05.

UKM17 ønsker ressurspersoner blant kirkens ansatte som tar del i skapende arbeid sammen med ungdom gjennom veiledning og oppfølging. Det er viktig at ungdom inkluderes i prosessen for tiltaket.

4. Samarbeid og brobygging

Kirken er blant de største kulturaktørene i Norge og har en vesentlig rolle i flere lokalsamfunn. UKM17 mener at samarbeid bør stå sentralt i kulturarbeidet. Det er et mangfold av organisasjoner og institusjoner både innenfor og utenfor Den norske kirke som man kan samarbeide med. Mange av disse har erfaring og kompetanse med kunst- og kulturarbeid, og et samarbeid kan være fruktbart for alle parter. Samarbeid kan også styrke Kirken sin rolle som brobygger og møtested i lokalsamfunnet.

5. En mangfoldig kirke

Samisk kultur er en del av norsk kirke- og kulturliv. Likevel er det stor mangel på kunnskap om og bruk av samisk kultur i Norge. I Norsk Salmebok 2013, finner vi salmer på både nord-, sør- og lulesamisk og kvensk. Disse salmene bør hele Den norske kirke ta i bruk i sine sammenhenger. Et godt pedagogisk grep kan da f.eks. være å synge på det samiske språket, men ha en kort gjengivelse av innholdet slik at menigheten forstår hva som synges.

Samisk kirke og trosliv kan også tilføre Kirken andre måter å utøve og uttrykke tro på som f.eks. den samiske kulturens nære forbindelse mellom tro og natur og samisk symbolbruk. Det kan derfor opprettes en samisk kulturgruppe som kan reise rundt og spre kunnskap om dette i kirken. Samtidig er det viktig å benytte de ressursene som allerede finnes, f.eks. Samiske veivisere.

Norge er et flerkulturelt land hvor f.eks. folkemusikken er et tradisjonssuttrykk med sterke røtter i enkelte deler av vårt land. Flere av våre salmer er tonesatt med folketoner og står i Norsk Salmebok 2013. Slik blir denne musikkformen en felles salmeskatt i Kirken på lik linje med de ulike samiske salmene som nå står der. Den norske kirke har som en del av en verdensvid kirke hentet inspirasjon fra andre land og kulturer. Dette kommer særskilt til uttrykk i vår salmebok som har salmer med et annet tone- og talespråk i tillegg til det norske og europeiske. Nordmenn med minoritetsbakgrunn beriker den norske kulturen. Impulser herfra tas med inn i kirken og er med på å videreutvikle og fornye kirkens kulturuttrykk. Likeledes er det viktig å også ivareta de tradisjonelle salmene, da disse også har stor betydning lokalt. Det bør vektlegges å spre kunnskap om salmers historiske og kulturelle verdi.

UKM17 ser behovet for økt bruk av visuelle uttrykk som dans, drama og billedkunst i kirken. Tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer i Døvekirken er gode eksempler på hvordan resten av kirken kan implementere dette i sitt arbeid. UKM17 mener at resten av D bør ta stor lærdom av Døvekirken.

6. PRIDE-kultur

Når man snakker om kjønns- og seksualitetsminoriteter er det viktig å ikke gå seg vill i udaterte stereotyper og fordommer, og heller se på hele mennesket som det er. Det er viktig at Den norske kirke tar oppgjør med at den lenge har vært en aktør som har ekskludert og undertrykket denne gruppen, gjennom blant annet å inkludere og integrere dem i sitt kulturarbeid.

Å gi rom til personer i kjønns- og/eller seksualitetsminoriteter sammen med andre gode tiltak vil kunne berike både prosess, resultat og mangfold.

Oppfordringer

- UKM17 oppfordrer Kirkerådet (KR) til å gjennomføre en spørreundersøkelse om i hvilken grad ungdom blir hørt og sluppet til i kirken med tiltak initiert, utviklet og gjennomført av dem. Slik kan vi sikre at videre arbeid med ungdomsmedvirkning speiler de faktiske

DEN NORSKE KIRKE

Ungdommens kirkemøte 2017

utfordringer, erfaringer og suksesser som finnes i menighetene. Ufung bes ta tak i resultatene fra undersøkelsen.

- UKM17 ber Kirkerådet om å utarbeide et ressurshefte om hvordan man tar i bruk norske og samiske kunst- og kulturuttrykk i kirkens ungdomsarbeid. Ressursheftet «Nåde er ...» gir eksempler på hva et slikt ressurshefte bør inneholde.
- UKM17 ber Kirkerådet om å sikre at kirkelige medarbeidere får fornyet og videreutviklet sin kompetanse innen kulturrettet barne- og ungdomsarbeid.
- UKM17 oppfordrer Den norske kirke og alle dens samarbeidsparter til å samarbeide og utnytte hverandres ressurser bedre innen kunst og kultur, og være åpne for og utforske mulighetene for nye samarbeid med lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med kunst og kultur.
- UKM17 oppfordrer Samisk kirkeråd til å opprette en samisk kulturgruppe som kan reise rundt og presentere kunnskap om samisk kultur og trosliv, og hvordan menighetene kan ta i bruk og nyttiggjøre seg av de samiske kulturskattene kirken har i sine ressurser, slik som salmer.
- UKM17 oppfordrer menigheter innen Den norske kirke og de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene til å i større grad bruke visuelle og andre typer uttrykk i sine arrangement.
- UKM17 oppfordrer alle menigheter til å inkludere samisk i gudstjenesten minst en gang i året.

UKM 05/17 Sykt rik

Innledning

Vi lever i Norge, i et av verdens rikeste land. Det gir oss som enkeltmennesker og nasjon store muligheter og et stort ansvar. Økonomi gjenspeiler handlinger i våre liv som enkeltmennesker og samfunn, og er et uttrykk for de verdier som styrer oss. Den kan forstås som forvaltning av ressurser til beste for alle mennesker og miljø, eller som et redskap for å skaffe større profitt for noen få. Det siste kan føre til at rikdom gjør verden syk.

Både Det gamle og Det nye testamente understreker økonomiens tjenende funksjon. Det materielle er en gave fra Gud som skal brukes på en god og rettferdig måte. Vi skal dyrke og passe hagen (1 Mos 2,15), og være etterfølgere av Jesus Kristus. Kirken har derfor gjennom historien tolket dette oppdraget inn i sin tid, og har hatt et stort diakonalt og sosialetisk engasjement. Hva betyr dette for oss i dag?

Ungdommens kirkemøte 2017 vil herved gi sine perspektiver på hva vi ønsker skal vektlegges i økonomiske veivalg fremover:

Bærekraftig utvikling forutsetter at man ser økologiske, sosiale og økonomiske spørsmål i sammenheng og at nålevende menneskers behov dekkes uten at det går på bekostning av fremtidige generasjoner. Slik er det ikke i verden i dag. En økonomisk utvikling der noen få stadig blir rikere på bekostning av de fleste andre mennesker og naturen er ikke bærekraftig. Det haster å tenke og handle helt nytt.

UKM ønsker derfor at det globale samarbeid om FNs bærekraftsmål¹ legges til grunn for en ny kurs, både globalt og i Norge.

*Illustrasjon:
FNs bærekraftsmål, gruppert og
rangert i økologiske, sosiale og
økonomiske mål*

Å bevare et trygt eksistensgrunnlag for menneskeheten er et grunnleggende verdispørsmål. Derfor må det gis prioritet til arbeid med de fire bærekraftsmålene som gjelder økologi, fremfor alt begrensning av

¹ <http://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

klimagassutslipp. På dette grunnlaget må det bygges internasjonale samfunnsstrukturer som er basert på menneskerettigheter og andre sosiale rettigheter som sikrer alle mennesker et trygt liv, slik det er formulert i åtte av bærekraftsmålene. Det betyr også å motarbeide ulikhet.

Økonomi har en tjenende funksjon. Derfor må de fire bærekraftsmålene som gjelder økonomisk utvikling realiseres i rammen av de andre målene som er nevnt ovenfor. I tillegg trengs det stor samarbeidsvilje, pågangsmot og kreativitet på alle nivåer.

Klima

En av de viktigste oppgavene vi har som mennesker, er å ivareta det skaperverket Gud har gitt oss. Menneskeskapte klimaendringer truer alt liv på kloden. Derfor må vi sørge for at økonomi på globalt, nasjonalt og individuelt plan tar hensyn til miljø og klima.

Norge er et lite land, men har store ressurser og kan være et godt eksempel for andre. Dette gjelder også kirken. Selv om en handling kan virke ubetydelig i den store sammenhengen, kan den være dråpen som får avgjørende betydning.

Noen konkrete eksempler:

Kirken må bringe dette temaet på banen på så mange arenaer som mulig. UKM synes det er viktig at kirken arbeider med miljøledelse på alle plan. (se www.gronnkirke.no). Det er viktig at en alltid jobber aktivt med å "velge grønt", og ikke bare i form av å kalle seg Grønn menighet eller Miljøfyrtårn. En mulighet er å oppfordre menighetene til å bli Grønn menighet, og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner til å bli Miljøfyrtårn.

Kirken må bli drevet mer klimavennlig, også når det gjelder valg av reisemåter og møteavvikling.

Skype eller videomøter kan være et fint alternativ der avstander er lange og møter er korte. UKMs bruk av videohilsener under åpningsmøtet kan være et eksempel til etterfølgelse. Å møte personlig har også en egenverdi. En må derfor tilstrebe en balanse her.

En betydelig del av utslippene i verden kommer fra produksjon av nye gjenstander. Kirken burde være bevisst på eget forbruk, noe som kan innebære mer gjenbruk. En burde se hen til de alternativene som finnes når en skal gå til innkjøp av for eksempel møbler til kontorer, menighetsaler m.m. Finn.no, loppemarked og bruktbuikker (Fretex og andre) er eksempler på alternativer til å kjøpe nytt. Videre kan menighetene holde ulike arrangement som promoterer gjenbruk, f.eks. "byttedager", også for å bevisstgjøre menighetens medlemmer på sitt eget forbruk.

Kirken burde være påpasselige med at alle deres investeringer, også kapitalinvesteringer, er bærekraftige, klimavennlige og ikke i konflikt med urfolksretten.

Sosial rettferdighet og rettferdig handel

UKM 2017 ønsker en kirke som tar standpunkt også i vanskelige saker.

Kirken som institusjon har et ansvar for å ta vare på vår neste. Dette har sin bakgrunn i Jesu og profetenes forkynnelse om nestekjærlighet og rettferdighet.

Rikdom kommer til et punkt hvor det ikke handler om å overleve, men om å ha mest mulig. Hva er egentlig nok? Hvor går grensa? Hvordan kan man bruke de ressursene man har?

På det lokale nivået handler sosial rettferdighet om ressursbruk, inkludering, sosiale strukturer i kirke og samfunn, og ansvarliggjøring. Store forskjeller finnes ikke bare mellom forskjellige land, men også innad i Norge. Derfor er det f.eks. viktig å bekjempe økende barnefattigdom.

Ansvarliggjøring kan skje gjennom det vi som kirke formidler fra prekestolen og gjennom menighetsarbeid. Det handler om å ta i bruk ressurser som allerede finnes, for eksempel oversikten som Framtiden i våre hender har laget over ulike kleskjeder. Gjennom bevisstgjøring kan vi som forbrukere og samfunnsaktører i større grad ta ansvarlige valg. Det trenger ikke nødvendigvis å bety at man som forbruker sier ja til at ansatte med lave lønninger og dårlige arbeidsvilkår skal miste jobben sin. Det kan like gjerne bety at man gjennom forbrukermakt og politisk påvirkning legger press på bedrifter for å forbedre de ansattes arbeidshverdag.

Arbeid med rettferdig handel og kjøp av Fairtrade-merkede produkter bør fortsatt være en integrert del i arbeid til Grønne menigheter og brukes av alle menigheter.

Sosial rettferdighet dreier seg også om inkludering. Vi må spørre oss hvordan vi som kirke forholder oss til menneskene rundt oss, for eksempel tiggere på gata og kirketrappa. Her kan vi hente ressurser hos organisasjoner som Kirkens Bymisjon og andre som har kompetanse og allerede arbeider på dette feltet.

Kirken har store ressurser i form av bygninger, og det finnes mange kirkebygg hvor det er stort potensiale med tanke på sambruk. Det koster mye å vedlikeholde disse bygningene, og kanskje kan vi utnytte dem bedre dersom flere kan samarbeide om bruk og vedlikehold.

Selv om Den norske kirke ikke er en stor investor selv, kan vi fortsette å bruke vår rolle som samfunnsaktør til å påvirke den norske stat til å lage klare retningslinjer for hvilke selskaper de velger å investere i, for eksempel gjennom oljefondet. Investeringer i ny grønn teknologi er nødvendig, godt for miljøet og kan samtidig være lønnsomt.

Kirkens handlinger og ledelse

I samfunnet ser vi et økende press på stadig større materielt forbruk. Dette har også påvirket markeringer rundt overgangsritualer, som dåp, konfirmasjon og bryllup i kirken.

Kirken bør fremme en holdningsendring som muliggjør at alle kan gjennomføre og delta i kirkens arbeid. Fokuset må dreies fra materielt forbruk til de kirkelige handlingers egentlige rikdom: Guds kjærlighet. Dette må reflekteres i hvordan kirken forkynner om disse handlingene, både gjennom ord og gjerning.

Kirken bør også være en pådriver for nødvendige holdningsendringer når det gjelder ekskludering pga. dårlig økonomi. Det bør ikke være et avgjørende hinder for deltakelse ved arrangementer og tiltak. Jesus inviterer

alle til fellesskap. Kirken bør derfor tilstrebe å bistå de som trenger det, både økonomisk eller praktisk, for eksempel gjennom utlån av dåpskjole, lokale til fest, eller på andre måter. Kirkelig ansatte har et særlig ansvar for å inkludere alle i kirkens aktiviteter. Prester og lokale ledere må tydeliggjøre at kirken er et sted hvor alle stiller på like premisser. Holdningsendringer kan også skapes gjennom trosopplæring og tiltak som for eksempel felles dåpsfester, drop-in vielser² o.l.

Kirken må være kritisk til eget forbruk. Ressursbruk på regionalt og nasjonalt nivå må holdes på et beskjedent nivå. Der det er tjenlig bør man lokalt arbeide for større administrative samarbeidsområder. På denne måten frigjøres flere ressurser til menighetsarbeid, misjonalt - og diakonalt arbeid. Slik når vi i større grad vårt mål; å utbre evangeliet om Jesus Kristus.

Ressursfordelingen i Den norske kirke skal være transparent. slik at kirkens medlemmer kan stole på at kirkens ressurser blir forvaltet godt og rettferdig. Gjennom å synliggjøre sin ressursbruk kan kirken være et godt forbilde.

En kontinuerlig spiral av lønns- og prisvekst er lite bærekraftig. Det er en stor debatt knyttet til sammenhengen mellom lønnsvekst, prisvekst og økende forbruk. Både som arbeidsgiver og politisk aktør må kirken være bevist på å ikke bidra til denne økende og lite bærekraftige utviklingen.

Vi må stadig jobbe for nødvendige strukturendringer i samfunnet, for å bekjempe urettferdighet. Det viktigste er likevel hvordan den enkelte kristne lever og prioriterer penger og tid. Når vi snakker om økonomi og en god fremtid, kan vi ikke overdrive betydningen av å starte med oss selv, som enkeltpersoner og som kirke.

Utfordringer

Klima

UKM 2017 utfordrer menighetene og fellestrådene til

- Å bli grønne menigheter, engasjere seg og følge opp muligheter og forpliktelser som ligger i dette.
- Å arrangere "byttedager" eller lignende, for å bevisstgjøre sine medlemmer rundt eget forbruk, samt å vurdere bruktkjøp/ gjenbruk ved kjøp av møbler og inventar.

UKM 2017 utfordrer bispedømmene til

- Å etterspørre og støtte menighetens grønne engasjement og være bindeledd til Kirkerådet i samarbeid om miljøledelse i kirken, for eksempel gjennom samlinger, samtaler, ved visitaser og annen kontakt.

UKM 2017 utfordrer Den norske kirke nasjonalt og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner til

- Å engasjere seg og være pådriver i internasjonale prosesser som FNs klimaforhandlinger og arbeid med FNs bærekraftsmål, også i samarbeid med Det Lutherske verdensforbund (LVF) og Kirkenes Verdensråd (KV).

DEN NORSKE KIRKE

Ungdommens kirkemøte 2017

- Å gjøre kirkens klimamelding bedre kjent, og å utvikle og promotere gode verktøy og rutiner for miljøledelse (som for eksempel Miljøfyrtårn), og legge tilrette for veiledning og samarbeid om dette.

UKM 2017 utfordrer politiske myndigheter ved regjering og Storting til

- Å bruke Statens pensjonsfond utland (SPU) som verktøy for å fremme en bærekraftig utvikling, både gjennom uttrekk, investeringer i grønn teknologi, aktivt eierskap og gode regler for etisk forvaltning og investering.

Sosial rettferdighet og rettferdig handel

UKM 2017 utfordrer menighetene til

- Å tematisere økonomiske spørsmål i menigheten, bl.a. gjennom deltakelse i Kirkens Nødhjelps fasteaksjon og bruk av kristne barne- og ungdomsorganisasjoner sine ressurser.
- Å ta initiativ til og delta i samtaler om grådighet, nøysomhet og rettferdighet, samt egeninteresse, konkurranse og vekst som økonomiske drivkrefter.

UKM 2017 utfordrer Den norske kirke nasjonalt og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner til

- Å utvikle ressursmateriell om økonomiske spørsmål til grunnlag for samtaler rundt tema som grådighet, nøysomhet og rettferdighet.
- Å utfordre, informere og hjelpe menighetene til bevisst bruk av sine ressurser for å bekjempe sosial urettferdighet, for eksempel gjennom givertjeneste.
- Å samarbeide med Opplysningsvesenets Fond (OVF) og andre nasjonalt, internasjonalt, økumenisk og interreligiøst om etisk forvaltning av kapital.

UKM 2017 utfordrer politiske myndigheter ved regjering og Storting til

- Å bidra internasjonalt til utvikling av rettferdige og bærekraftige handels- og skatteregimer, samt gode regler for investeringer og bruk av arbeidskraft.
- Å forsterke og utvide etikkrådets rolle som rådgivende organ i forvaltning av Statens pensjonsfond utland (SPU).

Kirkens handlinger og ledelse

UKM 2017 utfordrer menighetene og barne- og ungdomsorganisasjonene til

- Å legge til rette for inkludering av alle i kirkens og barne- og ungdomsorganisasjonenes arbeid og tilbud, og om nødvendig å legge til rette for økonomisk støtte til det.
- Å aktivt fremme en holdningsendring knyttet til kirkens overgangsritualer og ressursbruk rundt markeringen av disse.

UKM 2017 utfordrer Den norske kirke nasjonalt til

- Å utrede, informere om og gjøre tilgjengelig økonomiske støtteordninger øremerket tilrettelegging for deltagelse i kirkelige handlinger og aktiviteter.
Å ha et bevisst og kritisk forhold til bruk av sine økonomiske ressurser på regionalt og nasjonalt nivå.
- Å sikre en transparent ressursfordeling i Den norske kirke.
- Å være et forbilde, både lokalt, nasjonalt og globalt på måten den løfter frem rikdommen i Gud fremfor den stadige jakten etter mer forbruk, både gjennom ord og gjerning.
- Å be Kirkerådet om å jobbe aktivt videre med hvordan Grønne menigheter blir oppfulgt fra sentralt hold.

UKM 17 Resolusjon

Kirken er en viktig pådriver for rettferdig fordeling

Ungdommens kirkemøte i 2016 uttalte i saken reformator i dag¹ at kirken er en politisk aktør som har et ansvar for å uttale seg om politiske saker. Denne resolusjonen er utarbeidet i henhold til UKM sak 05/17 "sykt rik" og årets UKM tema "Brobrygger".²

Gjennom ord og handling kjempet Jesus mot urettferdige strukturer i samfunnet. Som kirke står vi i dag også overfor urettferdige strukturer. Nestekjærlighetsbudet og forvalteransvaret gir oss som kirke et etisk ansvar, også til hvordan vi forholder oss til den internasjonale økonomien. Til nå har den internasjonale økonomien bidratt til større forskjeller, hvor ulikhetene mellom fattige og rike stadig øker.

Kirken kan bidra i samfunnsdebatten om fordeling av verdens ressurser på flere måter. 425 milliarder kroner forsvinner ut av Afrika i skatteflukt hvert år.³ Disse pengene kunne blitt brukt til velferdsutvikling av skoler, helsetjenester og veier. Isteden forsvinner disse pengene ut av fattige land på grunn av et urettferdig skattesystem som tillater dette.

"Den norske kirke har en mulighet til å følge opp sitt samfunnsansvar ved å bruke sin stemme og stå opp mot denne urettferdigheten." Kirkens Nødhjelp, Changemaker Norge og KFUK-KFUM Global har i 2017 en felles kampanje for å belyse denne problemstillingen, som også er løftet frem av flere norske politiske partier i stortinget, og diskutert i EU-parlamentet.

På bakgrunn av tidligere fattet vedtak av UKM, innspill fra ungdom og organisasjoner tilknyttet Den norske kirke, mener UKM 2017 at rettferdig fordeling er viktig, og stiller seg bak oppropet til Kirkens Nødhjelp, KFUK-KFUM Global og Changemaker for et mer rettferdig skattesystem. Et skattesystem som fordeler godene rettferdig.

Ungdommens Kirkemøte 2017 støtter kampen for et rettferdig skattesystem og oppfordrer lokale menigheter til å bruke kampanjen aktivt i trosopplæring for ungdom.

¹ UKM 04/16 - Reformator i dag s.5

² UKM 05/17 - Sykt rik

³ ulikhet.no

UKM 06/17 Dialog i praksis

Oppfølging UKM 06/16 Dialog og sosiale medier

Bakgrunn

Kirkemøtet 2016 (KM) sendte følgende utfordring til Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) og Ungdommens kirkemøte (UKM) i saken KM 15/16 Religionsmøte og dialog (fra vedtaksteksten):

Kirkemøtet ser behovet for styrket kompetanse og ber Utvalg for ungdomsspørsmål i Kirkerådet og Ungdommens kirkemøte om å innhente og dele unges erfaringer og kompetanse på dialogfeltet og særskilt reflektere over om det er mulig å drive dialog via sosiale medier.

Utfordringen til Ufung og UKM var altså todelt:

1. ... innhente og dele unges erfaringer og kompetanse på dialogfeltet
2. ... særskilt reflektere over om det er mulig å drive dialog via sosiale medier.

På UKM 2016 ble andre del av spørsmålet fra Kirkemøtet behandlet som sak UKM 06/16 Dialog og sosiale medier. Utgangspunktet for arbeidet var en del forutsetninger for god dialog som lå i møter ansikt til ansikt:

Begrepet dialog kan favne vidt og omfatte samtaler om alt fra hverdagslige til eksistensielle tema. For at det skal være en dialog må den uansett kjennetegnes av at noe skiller den fra en liten ordveksling i forbifarten. UKM mener det er en nyttig øvelse å definere hva dialog er, basert på egne erfaringer og tanker. For oss kjennetegnes dialog av en respektfull og lyttende holdning, der felles interesser og gjensidighet åpner for at alle kan bidra som likestilte parter. Dialog er et samspill mellom partene hvor ingen har skjulte hensikter. Den rommer uenighet og muligheten for å være tydelig og ærlig. Denne forståelsen bruker vi inn i behandlingen av dialog og sosiale medier. (UKM 06/16 s. 2)

Komitéarbeidet i 2016 la vekt på både de muligheter og de utfordringer som ligger i bruken av sosiale medier, og endte på et forbeholdent "ja" til om det kan føres dialog på disse plattformene:

UKM mener sosiale medier på en god måte kan utfylle og bidra til dialog om tro og identitet. Sosiale medier kan likevel ikke erstatte møtene ansikt til ansikt. Mennesker trenger sosiale fellesskap i nærhet til hverandre. Derfor blir svaret på Kirkemøtets spørsmål om det er mulig å drive dialog på sosiale medier et «ja», men med en del forbehold. Vi tror det er mer fruktbart

Ordforklaringer:

Minoritet:

Mindretall, brukt om folkegruppe som utgjør et mindretall av et lands befolkning. Minoritet er det motsatte av majoritet, som beskriver et flertall. Betegnelsen brukes også om en underordnet eller marginal gruppe, definert ut fra etniske, «rasemessige» eller andre spesielle karakteristika som kjønn, religion, språk eller kultur. Et annet viktig kriterium er ulikhet i makt og politisk innflytelse.

I Norge har følgende grupper offisiell status som nasjonale minoriteter (etniske grupper med lang tilknytning til landet): **jøder, kvener, rom** (sigøyner), **romani** (tater, reisende) og **skogfinner**. Den **samiske** befolkningen har status som **urfolk**. [Utdrag hentet fra snl.no på oppslagsordet «Minoritet» 1. oktober 2017]

Kommentar:

Komitéen ønsket en forklaring på ordet siden noen opplever at det er mer positivt ladet å si at noen er «i mindretall» enn å si at noen er «en minoritet». Andre igjen bruker «minoritet» på en nøytral eller også positiv måte.

å fokusere på de sidene ved sosiale medier som kan bidra til dialog og utfylle møtene som skjer ansikt til ansikt, ... (UKM 06/16 s. 4)

Årets komitéarbeid

Komitéarbeidet i år har fokusert på det første punktet i Kirkemøtets utfordring til UKM:

1. ... *innhente og dele unges erfaringer og kompetanse på dialogfeltet*

I vedtaksteksten fra 06/16 beskrives prosessen frem mot UKM 2017 på følgende måte:

Vi ønsker bidrag med konkrete erfaringer fra arbeid med tros- og livssynsdialog fra menigheter, organisasjoner eller fra ungdomsrådene i bispedømmene. Bidragene kan gjerne være laget sammen med venner, bekjente og dialogpartnere med annen tro eller overbevisning. (UKM 06/16, s. 6)

Videre beskrives det i vedtaksform hvordan slike tiltak kan være og hvilke spørsmål UKM ønsket besvart. Tre bispedømmer svarte på utfordringen på litt forskjellig vis, men i planleggingen av årets UKM var det tydelig at det var behov for mer materiale for å kunne besvare kirkemøtets bestilling:

Det er liten tvil om at vi trenger mer materiale på feltet dialog enn det vi har fått inn i løpet av året. Siden tema er «erfaringer og kompetanse på dialogfeltet», eller med andre ord: «dialog i praksis», ønsker Ufung å utfylle og intensivere erfaringsdelen av UKMs arbeid med dialog. Derfor legges komitéarbeidet i år opp som et verksted – der dialog og erfaringer med dialog gjøres på UKM. (Sakspapir UKM 06/17, s. 2)

Tema for UKM 2017 er «Brobygger» og komitéen er glad for og ser det som naturlig at saken «Dialog i praksis» ble behandlet under denne overskriften da dialog er en ypperlig arena for å bidra til brobygging mellom mennesker og kulturer.

Å tenke komitéarbeidet som et verksted i dialog er en ny arbeidsform for UKM, som har tradisjon for å utarbeide dokumenter og vedtak. Komitéens arbeidsform var krevende, der veien til et sluttokument gikk gjennom intervjuer og dialoger, og der sluttresultatet av prosessen ikke var gitt på forhånd. Resultatet av komitéens arbeid hvilte dermed i avgjørende grad på våre gjester som var invitert til dialog med komitémedlemmene. I praksis var komitéens gjester også komitémedlemmer og bidragsytere til arbeidet den første dagen. Formen på komitéarbeidet har krevd mye av de som har vært involvert, arbeidet har vært godt, men til tider også frustrerende.

Dialogpartnere i komitéarbeidet

Komitéen hadde invitert inn gjester fra Tromsø for å være med på arbeidet med dialog. De omtales i det følgende hovedsakelig som «dialogpartnere» og bestod av to muslimer, en humanetiker og to katolikker. I tillegg fungerte komitéens samiske medlem som dialogpartner og lot seg intervju som representant for en minoritet *innenfor* Den norske kirke.

Komitéen erfarte i løpet av lørdagen ikke bare tros- og livssynsdialog (med muslimske og humanetisk dialogpartnere), men også med et kristent mindretall i Norge (øumenisk dialog ved våre katolske dialogpartnere) og med en minoritet *innenfor* Den norske kirke (samiske perspektiver ved samisk komitémedlem). Samarbeidet med dialogpartnerne var komitéens inngang til at dialog ble erfart i praksis og at dialogen fikk muslimske, humanetiske, katolske og samiske bidrag.

Samarbeid med dialogpartnerne

Komitéen vil understreke at alt som står i sluttokumentet gjenspeiler komitéens erfaringer, men at arbeidet for å komme fram til erfaringene har vært en felles innsats sammen med våre dialogpartnere i løpet av første komitédag. De av dialogpartnerne som hadde anledning til å møte søndag morgen leste også gjennom første utkast til sluttokumentet og ga innspill til teksten. Sluttokumentet blir oversendt alle dialogpartnerne etter at UKM har gjort sitt vedtak i saken.

Søke nye fellesskap

Dokumentet er ment som en konkret utfordring til medlemmer av Den norske kirke om videre arbeid med dialog. Det betyr at omtalen av «vi» og «de» som måtte forekomme i dokumentet ikke er ment som en sementering av forestillinger om at noen er «innenfor» og andre er «utenfor», men tvert imot er ment som en utfordring til «oss» som majoritetssamfunn i Norge til å søke nye fellesskap som utvider og utfordrer all vår tenkning i kategorier av «oss» og «dem». Dette har vi som majoritetssamfunn et særlig ansvar for å ta på alvor, men vi skal også vokte oss for å inkludere mennesker i et «vi» som de ikke føler seg hjemme i. Det er viktig at alle er med på å definere hva som ligger i et inkluderende språk. Det kan vi greie blant annet gjennom å lytte til våre dialogpartnere. Vi kan *utfordre* våre egne ungdommer og vår egen kirke til å satse på mer dialog og samtidig *oppfordre* våre dialogpartnere over hele landet til det samme.

Dialogpartnerne representerer på ulikt vis minoriteter i det norske samfunn. De katolske dialogpartnerne påpekte imidlertid at de ikke tenkte på seg selv som minoritet i det daglige, men heller som «i mindretall» i Norge. Komitéen bruker minoritetsbegrepet på en beskrivende måte (se definisjonen i ordforklaringen på første side) og understreker hvor viktig det er å være reflektert i bruk av ord og begreper når vi omtaler andre mennesker og grupper.

Maktperspektivet i arbeidet

Komitéen er oppmerksom på at dialogpartnerne våre var gjester på UKM. Det betyr at de ble invitert inn i en sammenheng som i stor grad var definert på forhånd av majoritetskirken. På samme måte som de var villige til å bli invitert inn på UKM mener komitéen at vi som medlemmer av majoritetskirken må være villige til å la oss invitere inn hos andre. Det er alltid viktig å være bevisst på maktforhold i samfunnet. Et særlig ansvar ligger hos dem som på en eller annen måte tilhører majoriteten. Komitéen vil understreke hvor viktig maktperspektivet er i alle relasjoner og sammenhenger, og hvor viktig det er reflektere over for eksempel kjønn og kjønnsidentitet, språk, alder, status, minoritets- og majoritetsrolle, personlighet og arenaer for dialog. Dette handler om skjønn og anliggendet ble også omtalt i UKM 06/16:

Alle dialoger er situasjonsbetingede. Det betyr at vi er avhengig av godt skjønn og god dømmekraft når vi kommuniserer med hverandre. (UKM 06/16, s. 3)

Beskrivelse av prosessen i komitéen på lørdag

Arbeidet på første dag var lagt opp som et verksted. Videre følger en kort, punktvis beskrivelse av det innledende komitéarbeidet.

1. Etablere en felles dialogdefinisjon

Alle komitémedlemmer og dialogpartnere delte en fortelling om en god, egenopplevd dialogerfaring. Fra fortellingene hentet vi stikkord om hva som kjennetegner en god dialog. Stikkordene ble lagt til grunn for en dialogdefinisjon. Komitéen og dialogpartnerne endte opp med følgende felles definisjon for sitt videre arbeid med dialog på UKM:

Dialog er en samtale preget av toleranse og respekt med mulighet for forståelse og selvrefleksjon.

2. Intervju

Komitéen ble delt i intervjugrupper der dialogpartnerne ble intervjuet om følgende:

- a. Hva er viktig for deg i din tro, overbevisning eller identitet? Hva betyr tro, overbevisning og identitet for deg i hverdagen din?
- b. Hvordan opplever du at din tro, overbevisning eller identitet preger ditt møte med andre mennesker – i møte med majoritetssamfunnet?
- c. Hvilket forhold har du til Den norske kirke?

Etter intervjuene samlet komitéen seg i plenum og fortalte hvordan det var å bli intervjuet/å intervju. Begrunnelsen for intervjuene var å lytte seg inn på hvem våre dialogpartnere er og hva som er viktig for dem i deres liv.

3. Dialog

Nye grupper satte seg sammen for å gå i dialog med utgangspunkt i spørsmålene fra sakspapiret:

- a. Hva er viktig for meg i min tro eller overbevisning?
- b. Hvordan skaper vi felles identitet på tvers av tro og overbevisning?
- c. Tror dere det skapes nye «vi-fellesskap» på tvers av tro og overbevisning, kultur og språk, kjønn og identitet, der dere bor og i tilfelle hvordan?
- d. Er det noen risiko forbundet med å drive dialog?
- e. Hvordan kan vi «gjøre» dialog?
- f. Hvor ofte og hvordan snakker vi om tro eller overbevisning med hverandre? Kan vi snakke om tro eller overbevisning på en måte som er naturlig?

Etter dialogrunden samlet komitéen seg i plenum og fortalte hvordan det var å være i dialog (i motsetning til å intervju/la seg intervju).

4. Erfaringsdeling

Dialoggruppene ble til slutt slått sammen til to større grupper med følgende oppdrag:

- a. Hva skal vi formidle til UKM (og Kirkemøtet) om dialog i praksis?

Samtaler i de to gruppene og stikkord fra disse samtalene ble brukt i komitéens videre arbeid mot et sluttdokument.

5. Komitéens arbeid i etterkant av verksted med dialogpartnere

Erfaringene fra intervjuene og dialogen og komitéens videre arbeid er beskrevet i det følgende.

Refleksjoner i etterkant av arbeidet

Dialogerfaring

Dialogen opplevdes spennende og – for de fleste – lettere enn intervjusituasjonen, både for de som ble intervjuet og de som intervjuet. Både komitémedlemmer og dialogpartnere opplevde dialog som et godt møtested mellom mennesker med ulik tro, livssyn eller identitet selv med til dels heftige diskusjoner i dialogen. Møtene var lærerike, økte forståelse for den andres situasjon, skapte gjenkjennelse og synliggjorde likheter og forskjeller.

Både komitémedlemmer og dialogpartnere erfarte at det var krevende å skulle formidle gode redskaper for dialog etter en intens dialogdag på UKM. Det ble erfart at det *er* utfordringer i dialogen, kanskje særlig når det er dialog mellom de som tror på Gud og de som *ikke* tror på Gud. Samtidig var alle som deltok i komitéarbeidet grunnleggende *engasjert* i dialogen og *villige til å dele* av sin tro, overbevisning og sin identitet på en ganske dyptpløyende måte. En erfaring som både komitéens medlemmer og dialogpartnere gjorde er at opplevelsen fra intervjuer og dialog ikke umiddelbart lar seg uttrykke som *reflektert erfaring*. Det tar tid å fordøye slike møter og la dem bli til konkrete anbefalinger i et dokument. Et resultat av en slik erkjennelse er at det ikke ble produsert videosnutter fra dialogene, som vi i utgangspunktet hadde ønsket om. Erfaringen er at det kreves et samarbeid med dialogpartnere som strekker seg over lengre tid for å lage for eksempel videoopptak av dialog.

Trosformidling

Komitéen reflekterte over at det kan oppleves vanskeligere å dele tro med venner enn med dialogpartnere fra minoriteter. Mange ganger «butter det imot» når venner blir utfordret på å gå inn i eksistensielle samtaler. Særlig gjelder det de som ikke opplever seg selv som kristne, men som har tilhørighet i en norsk, folkekirkelig, kontekst der mange er medlemmer av Den norske kirke. I komitéen ble det bemerket at det i mange sammenhenger blir sett på som litt rart dersom man er tydelig på sin kristne tro, og mange opplever at det er en «forlegenhetsgrense» når samtalen

kommer inn på eksistensielle (tros-)spørsmål. Disse problemstillingene ble også behandlet på UKM i 2016:

UKM ønsker å tilrettelegge for samtaler om tro og overbevisning på alle arenaer som ungdom og unge beveger seg på: i formelle og uformelle dialogsettinger, på sosiale medier, i skole og i fritid. UKM tror på et livssynsåpent samfunn der samtaler om tro fritt kan finne sted, og at det er naturlig å snakke om det. Dette krever øvelse: i å ordlegge seg, i å snakke på en forståelig måte om egen tro og overbevisning. Kirken må være tydelig på å ordlegge seg på grunnlag av kristen tro og kristent trosspråk, også der det kan føles mer naturlig å snakke i et sekulært eller nøytralt språk. (UKM 06/16 s. 5)

Flere av våre dialogpartnere som er minoriteter i det norske samfunnet uttalte at de var vant til å være *synlige* minoriteter, gjennom for eksempel utseende, språk og trospraksis, og vant til å «bryne seg på» andres oppfatning om dem. Slike oppfatninger kan være stereotypier eller fordommer, og ofte er det preget av hvordan ulike minoriteter blir fremstilt i media.

Lære av hverandre

Komitéen mener at vi som medlemmer av majoritetskirken har mye å lære av våre dialogpartnere fra minoritetene om hvordan de håndterer sin egen synlighet i samfunnet og blir bevisst sin egen tro og overbevisning, identitet og tilhørighet. Dette har våre dialogpartnere lang erfaring med å håndtere, ikke fordi de nødvendigvis velger det selv, men fordi de stadig må svare på spørsmål og stå til rette for forestillinger om «hvordan de er». Her håper vi at dialogen kan åpne for kunnskap om synlighet i samfunnet – om dette er selvalgt eller ikke. Noen felles spørsmål ble formulert i løpet av arbeidet på lørdagen og på søndag morgen:

- Kan vi i fellesskap greie å normalisere samtaler om tro, overbevisning, identitet og tilhørighet? Og hvordan gjør vi i tilfelle det?
- Gjør vi det gjennom økt kunnskap om vår identitet, tro og tilhørighet?
- Gjør vi det ved å utforske hverandres tradisjoner og å utfordre hverandre gjensidig gjennom dialog?

Nye fellesskap – møteplasser for samtaler om tro, overbevisning og identitet

Komitéen mener veien videre kan være å søke fellesskap med andre troende i tros- og livssynsdialog, og med mennesker med minoritetsbakgrunn. Det er blant annet slik vi kan skape fellesskap som alle er med på å definere. Komitéen mener dette arbeidet er viktig i mange sammenhenger, ikke minst i indrekirkelige sammenhenger. Dialog er en sentral arena for nettopp å utforske tanker om tro, overbevisning og identitet. Til dette trenger vi møtesteder som er åpne og trygge for alle som ønsker å være med. Komitéen mener det er viktig at Den norske kirke har fokus på dialog i trosopplæringen, både på tvers av religioner og livssyn og innad i egen religion.

Verktøy for dialogtiltak

Komitéen har følgende konkrete forslag til hvordan vi kan arbeide videre med dialog:

- Gjennomføre «sofasamtaler» i ungdomsklubben eller i ungdomstinget. Dette er verktøy som allerede er kjent og i bruk, ofte som en form for andakt eller undervisning. I sofasamtalen

sitter to eller flere personer sammen og har en samtale eller et intervju, der resten av de som er til stede er tilskuere. Sofasamtalen er avslappet, og har dermed lav terskel og oppleves lett tilgjengelig, særlig for unge. Denne formen kan gjerne brukes som et verktøy i dialog, for eksempel ved at man inviterer personer med et annet livssyn eller annen kultur til samtale.

- Bruke talkshow-stil som innledning til dialog. En eller flere gjester inviteres til samtaler om tro og identitet.
- Bruke kaférunde som oppstart for dialog med ulike emner på kafebord, også kalt «speed-dating». Dette kan for eksempel gjøres ved at sammensatte grupper beveger seg fra bord til bord – der hvert bord har et tema som gruppen skal samtale om i løpet av begrenset tid.
- Kahoot¹ eller andre typer quiz kan brukes som en oppsummering av kaferunde eller talkshow. Dette er en morsom og lærerik måte der man gjensidig kan lære mer om sine dialogpartnere.
- Arrangere leirer eller utflukter i samarbeid med andre tros-, livssyns- eller kirkesamfunn.
- Bruke nettverk på skole og jobb, via venner og bekjente, til å møte og bli kjent med dialogpartnere.
- Bruke arenaer som allerede finnes; konfirmantarbeidet, ungdomsklubber, ungdomsting, osv.
- Starte uformelle dialoger der det er naturlig med en venn eller bekjent. Det kan bidra til å senke terskelen for å gå i dialog i andre sammenhenger.
- Bruke leker og assosiasjonsaktiviteter til isbryting og innledning til dialog (her finnes det tilgjengelige ressurser på nett) samt å innhente ressurspersoner til arbeidet.

Vedtak

- *UKM utfordrer bispedømmene til – sammen med ungdomsråd og ungdomsorganisasjoner med tilknytning til Den norske kirke – å utforske og ellers legge til rette for flere møteplasser hvor reflekterte samtaler om tro, overbevisning og identitet kan gjennomføres og føles naturlig. UKM presiserer at satsningen på dialogarbeid og det å skape gode møteplasser gjelder for alle aldersgrupper.*
- *UKM oppfordrer konkret til å starte dialoger på lokalplan. UKM oppfordrer til å bruke arenaer som allerede finnes, for eksempel konfirmasjonsundervisning og ungdomsting.*
- *UKM oppfordrer til å bruke eksisterende verktøy for ungdomsarbeid i dialog. Her er det mye å hente fra de kristne barne- ungdomsorganisasjonene og fra kirkelig arbeid som pågått over lengre tid med dialog for eksempel gjennom Mellomkirkelig råd² og de kirkelige dialogsentrene³. Det finnes også mye godt materiell på ressursbanken.no (Den norske kirke).*

¹ Digitalt quiz-verktøy: <https://kahoot.com>

² Mellomkirkelig råd for Den norske kirke er ansvarlig for kirkens tros- og livssynsdialog og økumeniske kontakt på nasjonalt plan.

³ De kirkelige dialogsentrene finnes i Oslo, Bergen og Stavanger og arbeider for å øke bevisstheten og aktiviteten om dialog i sine respektive bispedømmer. I Kirkemøtesaken 15/16 Religionsmøte og dialog ligger

- *UKM utfordrer alle ungdomsrådene, i samarbeid med ungdomsorganisasjonene og kirkelig ansatte, til å gjennomføre et dialogarrangement for eksempel etter mal fra «Nåde er – samtale mellom unge voksne»⁴ i løpet av det kommende året. Erfaringene presenteres på UKM 2018.*
- *UKM vil påpeke viktigheten av internkirkelig dialog, særlig i de samiske områdene der de læstadianske forsamlingene er en del av kirkelivet. Konkret kan dette bety at det i lokalsamfunn med flere menigheter og kirkesamfunn kan samarbeides om ungdomsarbeid og annet menighetsarbeid. UKM utfordrer kirken og alle barne- og ungdomsorganisasjonene til å i økt grad rette fokus på økumenikk, både på lokalt og nasjonalt plan.*

det mange føringer på kirkens engasjement for dialog, bl.a. gjennom oppfordringen til å danne kirkelige dialogsentre i alle bispedømmer.

⁴ <http://kirke18-30.no/2017/01/nade-er-samtale-mellom-unge-voksne/>

UKM 07/17

Ungdomsdemokratiet i fremtidig kirkeordning

Komiteens generelle merknader

Komiteen er svært positivt innstilt til å regelfeste de demokratiske arenaene som i dag er etablert og som opererer velfungerende, herunder UKM. Komiteen vil også peke på ungdomstingene og tilhørende råd, og vise til deres regionale funksjon. Det er komiteen sitt inntrykk at det vil kunne være hensiktsmessig å vurdere hvordan også disse arenaene kan løftes opp, og vitaliseres. Komiteens syn er at Den norske kirke vil finne det klokt å rette fokus på hvordan en kan forsterke alle ledd i ungdomsdemokratiet. Komiteen er av den oppfatning at det kan være ønskelig å etablere felles retningslinjer og mandat for de regionale organene.

Komiteen ønsker å vise til at Den norske kirke og UKM også er en del av et større demokratifelleskap av barne- og ungdomsorganisasjoner. Dette ser komiteen på som beslektet, og at ungdomsdemokratiet også i fremtiden må bruke disse arenaene aktivt. Komiteen påpeker viktigheten av at dette er et viktig fellesskap, der organisasjonene i enda større grad kan utveksle kunnskap, erfaringer og kompetanse om ungdomsorganisasjoner spesielt, og demokratiske prosesser spesielt. Komiteen ser det derfor som aktuelt å undersøke om det er enkelte arenaer som Den norske kirke kan dra nytte av, for å øke kompetansen om demokrati. Blant disse, men ikke avgrenset, kan en finne LNU og Frivillighet Norge.

Etter forrige kirkevalg, er det nå ingen unge representanter i det valgte Kirkerådet. Dette bekymrer komiteen i svært stor grad. Komiteen mener det må sikres at det er en representasjon av unge i Kirkerådet. Komiteen er svært tydelige på at det må være unge representanter med stemmerett i Kirkerådet. UKM stiller seg positive både til forslag om at leder av UFUNG i det får tale- og forslagsrett i Kirkerådet, og at det stilles krav om 20% representasjon av personer under 30 år. Komiteen har dog noen ytterligere utfordringer som er kommentert i de spesielle merknadene, som er direkte knyttet til spesifikke vedtakspunkt.

Komiteens spesielle merknader

1. Ungdommens kirkemøte mener det bør fastsettes en formålsbestemmelse i kirkeordningen om ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

Komiteen viser til tidligere UKM vedtak (07/09, 06/10 og 07/12), og peker også på KM sak 08/16 - Veivalg for fremtidig kirkeordning. Her kommer det frem at et enstemmig Kirkemøte la en føring om at ungdomsdemokratiet skal regelfestes som en del av kirkeordningen.

Komiteen har en klar forventning om at dette vedtaket følges opp når ny kirkeordning vedtas. Dette gjelder vedtakspunkt 1 til 6, og komiteen finner en formålsbestemmelse som hensiktsmessig.

2. Ungdommens kirkemøte mener det bør tas inn en bestemmelse i kirkeordningen om Ungdommens kirkemøte langs disse linjer:

«Ungdommens kirkemøte behandler og uttaler seg i aktuelle saker som gjelder Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kirkemøte har rett til å melde saker til behandling på Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøte skal bestå av representanter fra bispedømmenes ungdomsråd, medlemmer under 30 år valgt inn i bispedømmeråd, samisk ungdomsutvalg, samt en samisk delegat fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, utvalg for ungdomsspørsmål, døvekirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke. Nærmere regler for Ungdommens kirkemøte fastsettes av Kirkerådet etter forslag fra Ungdommens kirkemøte»

Komiteen gir sin tilslutning til saksfremlegget, med en redaksjonell endring. Komiteen ser på det som en språklig forbedring om det endres fra *unge under 30 år* til *medlemmer under 30 år*. Komiteen mener samisk representasjon er viktig, og ber Kirkerådet se på hvilke løsninger som er mest demokratisk og hensiktsmessig.

Komiteen ser svært positivt på utviklingen som har vært i det samiske ungdomsdemokratiet. Komiteen ser at Den norske kirke har grunn til å anerkjenne vårt eget arbeid i å fremme hele det samiske kirkelige demokratiet under overskriften «Livskraftig og likeverdig». Komiteen vil gjerne trekke frem det forholdsvis ny-etablerte samisk ungdomsutvalg (SUNG) som en viktig arena for å samle og styrke det samisk-kristent arbeidet i Den norske kirke. Komiteen peker på KM sak 08/11, hvor de sier at «Kirkemøtets komité støtter UKMs forslag til oppnevning og sammensetning av samisk utvalg for ungdomsspørsmål. Dette sikrer at Sung blir valgt av og for samisk ungdom.» Kirkemøtet vedtok også at samisk utvalg for ungdomsspørsmål (Sung) får tilsvarende oppnevningspraksis som utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) i Den norske kirke. Komiteen legger til grunn at endringer i UKMs sammensetning og virkeområde kun kan endres ved at både Kirkerådet og UKM er enig om at den gitte endringen skal forekomme. Initiativet til endringer kan komme fra begge organer, men krever gjensidig aksept.

3. Ungdommens kirkemøte mener det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter utvalg for ungdomsspørsmål

- a. En formålsbestemmelse for organet
- b. Se alternative forslag
- c. Se alternative forslag

Til punkt B

Forslag A (falt):

- b. bestemmelser om valg av utvalg for ungdomsspørsmål.

Forslag B (vedtatt):

- b. bestemmelser om valg av utvalg for ungdomsspørsmål, der alle medlemmer i utvalget velges av UKM.

Merknad forslag A:

Komiteen har ikke formulert noen merknader, ut over at en tilslutter seg til saksfremlegget.

Merknad forslag B:

Komiteen stiller spørsmål om dagens regelverk for valg av medlemmer til UFUNG er den mest optimale løsningen. Det at fire medlemmer blir valgt, og fire medlemmer blir utpekt bør etter komiteen syn revurderes. Komiteen stiller seg i utgangspunktet positiv til at alle medlemmer blir valgt direkte fra UKM. Dette må også ses i lys av om hvilke rettigheter lederen av UFUNG skal ha i fremtiden, spesielt dersom lederen trer inn i Kirkerådet, noe komiteen finner naturlig.

Til punkt C

Forslag A (falt):

c. Ungdommens kirkemøte mener at lederen av utvalg for ungdomsspørsmål skal velges av Ungdommens kirkemøte og gis møte-, tale- og forslagsrett i Kirkerådet for å sikre at ungdomsdemokratiet blir representert i Kirkerådet. Regelfesting av to representanter under 30 år i Kirkerådet (jfr. vedtak 6) kan ikke erstatte dette.

Forslag B (vedtatt):

c. Ungdommens kirkemøte mener at lederen av utvalg for ungdomsspørsmål skal velges av Ungdommens kirkemøte og gis møte-, tale- og forslags- og stemmerett i Kirkerådet for å sikre at ungdomsdemokratiet blir representert i Kirkerådet. Regelfesting av to representanter under 30 år i Kirkerådet (jfr. vedtak 6) kan ikke erstatte dette.

Dersom forslag B står: UKM viser til merknader for forutsetninger som det menes må være tilstede for at dette kan gjennomføres.

Komiteen ønsker å peke på funksjonen som Ufungs leder har som kontaktpunkt mellom ungdomsdemokratiet og ledelsen i Den norske kirke.

Merknad forslag A

Komiteen stiller seg positiv til at leder for UFUNG får møte, tale og forslagsrett i Kirkerådet. Det er etter komiteens oppfatning, at dette vil sikre at stemmen til unge medlemmer i Den norske kirke blir hørt. Særlig sett i sammenheng med at det i innværende kirkevalgperiode ikke er noen medlemmer under 30 år i Kirkerådet.

Merknad forslag B

Komiteens klare oppfatning er at Kirkerådet er tjent med best mulig bredde i sin representasjon. Ved at leder for utvalg for ungdomsspørsmål er sikret fulle rettigheter, vil denne problemstillingen være adressert og besvart. Det kan hevdes at det er et demokratisk problem at en så stor og viktig del av medlemsmassen som de unge er, ikke er representert, og har vært underrepresentert i et av Den norske kirkes viktigste beslutningsorgan over lenger tid.

Komiteen er av den oppfatning at aktuelle bestemmelser må sees i forhold til hverandre. Komiteen har stor tiltro til at Kirkerådet og Kirkemøtet evner å se denne sammenhengen. Det forutsettes at dersom leder for utvalg for ungdomsspørsmål får stemmerett i Kirkerådet, må denne også ha stemmerett på Kirkemøtet, slik forslag 6 presiserer. Videre forutsettes det at hele UFUNG velges av UKM direkte.

4. Ungdommens kirkemøte mener det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter at det skal være et ungdomsråd og et ungdomsting i hvert bispedømme, herunder

- a. en formålsbestemmelse for disse organene,
- b. bestemmelser om menighetsrådenes rolle i oppnevning av delegater til ungdomstingene.

Komiteen er svært positiv til at det blir formulert en bestemmelse i kirkeordningen som slår fast at det skal være et ungdomsråd og et ungdomsting i hvert bispedømme. Komiteens medlemmer har høstet erfaring og kunnskap om at dette er en del av ungdomsdemokratiet som tydeligere må løftes frem og videreutvikles. Komiteens standpunkt er at dette blant annet kan gjøres ved å utforme noen retningslinjer og statutter som tydelig legger frem noen forventinger til hva et slikt organ skal befatte seg med.

Komiteen har registrert at det er betydelige regionale forskjeller i hvilken grad bispedømmene evner å aktivisere sine organ. Komiteen er opptatt av at det skal være liten til ingen betydning hvor i landet en skal måtte bo, og deres mulighet til engasjement. Komiteen henstiller derfor bispedømmene til å prioritere å engasjere og opprettholde disse viktige organene.

Komiteen ønsker at det i det i egnet regelverk, skal utarbeides likelydenes vedtekter og statutter, samt retningslinjer for sammensetning og virkeområde i ungdomsråd og ungdomsting for hvert bispedømme.

5. Viser til alternative vedtaksformuleringer.

Forslag 1 (falt):

Ungdommens Kirkemøte mener UKM også i fremtidig kirkeordning bør ha rett til å møte med fire representanter med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet.

Komiteen har ingen merknader, ut over at komiteen opplever dagens situasjon som tilfredsstillende.

Forslag 2 (vedtatt):

*Ungdommens Kirkemøte mener UKM også i fremtidig kirkeordning bør ha rett til å møte med fire representanter med tale- og forslag- og **stemmerett** på Kirkemøtet. UKM mener leder av UFUNG normalt sett bør være en av representantene.*

Komiteen mener at direkte representasjon fra UKM vil bidra til å ansvarliggjøre disse delegatene til å alltid forsvare unge og ungdomsdemokratiets interesser. Komiteen stiller spørsmål ved om

Øvrige delegater valgt fra bispedømmene vil måtte sette disse interessene i andre rekke, siden de er ansvarlige ovenfor sine valgkretser. Med dette vil vi sikre at unge medlemmer har tilstrekkelig med ombudspersoner på Kirkemøtet.

Komiteen har bitt seg merke i at de erfaringer tidligere representanter har høstet på kirkemøter, er at delegater fra UKM har en opplevelse, at dersom en hadde hatt stemmerett, ville også legitimiteten til organet vært sterkere.

Komiteen ber derfor om at det i de nye reglene for Kirkevalg, som Kirkemøtet skal vedta i 2018, spesielt blir vurdert om delegatene fra UKM skal få stemmerett.

6. Ungdommens kirkemøte mener at Kirkerådets sammensetning må endres slik at det fastsettes et krav om at to av medlemmene i Kirkerådet må være under 30 år ved valget.

Komiteen er svært opptatt av å sikre representasjon av unge for fremtiden. Dette er aktualisert ved at det i dag ikke er en eneste representant under 30 år i Kirkerådet. Sett i sammenheng med at det ved forrige kirkevalgsperiode kun var en representant under 30 år, bidrar det til at komiteen finner det nødvendig å innføre et krav om representasjon. Komiteen stiller seg undrende til hvorvidt et hvert råd, helt uten unge stemmer, i tilfredsstillende grad er i stand til å ivareta de unges interesser.

Komiteen er også av det syn, at et formalisert krav til representasjon vil bidra til å øke oppslutning om, og anerkjennelsen av ungdomsdemokratiet. Dette vil vise at Kirkemøtet tar ung representasjon på alvor.

Vedtak

1.

Ungdommens kirkemøte mener det bør fastsettes en formålsbestemmelse i kirkeordningen om ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

2.

Ungdommens kirkemøte mener det bør tas inn en bestemmelse i kirkeordningen om Ungdommens kirkemøte langs disse linjer:

«Ungdommens kirkemøte behandler og uttaler seg i aktuelle saker som gjelder Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kirkemøte har rett til å melde saker til behandling på Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøte skal bestå av representanter fra bispedømmenes ungdomsråd, medlemmer under 30 år valgt inn i bispedømmeråd, Samisk ungdomsutvalg, samt en samisk delegat fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, utvalg for ungdomsspørsmål, døvekirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke. Nærmere regler for Ungdommens kirkemøte fastsettes av Kirkerådet etter forslag fra Ungdommens kirkemøte»

3. Ungdommens kirkemøte mener det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter utvalg for ungdomsspørsmål

- a. en formålsbestemmelse for organet
- b. bestemmelser om valg av utvalg for ungdomsspørsmål, der alle medlemmer i utvalget velges av UKM.
- c. Ungdommens kirkemøte mener at lederen av utvalg for ungdomsspørsmål skal velges av Ungdommens kirkemøte og gis møte-, tale- forslag- og stemmerett i Kirkerådet for å sikre at ungdomsdemokratiet blir representert i Kirkerådet. Regelfesting av to representanter under 30 år i Kirkerådet (jfr. vedtak 6) kan ikke erstatte dette.

UKM viser til merknader for forutsetninger for at punkt c, som det menes må være tilstede for at dette kan gjennomføres.

4.

Ungdommens kirkemøte mener det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter at det skal være et ungdomsråd og et ungdomsting i hvert bispedømme, herunder

- a. en formålsbestemmelse for disse organene,
- b. bestemmelser om menighetsrådenes rolle i oppnevning av delegater til ungdomstingene.

5.

Ungdommens Kirkemøte mener UKM også i fremtidig kirkeordning bør ha rett til å møte med fire representanter med tale-, forslags- og stemmerett på Kirkemøtet. UKM mener leder av UFUNG normalt sett bør være en av representantene.

6.

Ungdommens kirkemøte mener at Kirkerådets sammensetning må endres slik at det fastsettes et krav om at to av medlemmene i Kirkerådet må være under 30 år ved valget.

7.

Ungdommens kirkemøte utfordrer menighetene til å aktivt promotere og informere om kirkedemokratiet med formål å nå ut til mest mulig av medlemmene i menigheten for å styrke deltagelsen, kunnskapen og demokratiet i ung kirkepolitikk

UKM 08/17 - Tro under press

I grunnloven er Den norske kirke lovregulert som Norges folkekirke, og dette danner noen rammer for kirken. Kirkemøtet definerer Den norske kirke som "en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke."¹ Dette medfører et ansvar, ikke bare overfor kirkens medlemmer, men for alle mennesker. Det å være en åpen folkekirke innebærer en åpenhet i tro og meninger. Som majoritetskirke betyr dette også at den norske kirke har et ansvar for å skape trygge rom for dialog, meninger og trosuttrykk. Å gå i dialog handler om å lytte til – og snakke med – hverandre. Dialog er et viktig redskap for å forstå egen og andres tro bedre. UKM 2017 har behandlet dette i en egen sak (UKM 06/17 Dialog i praksis).

Ungdommens kirkemøte ser med bekymring på utviklingen av at generelle menneskerettigheter er under press. I norske medier kan man i de siste årene lese og høre at mennesker blir drevet på flukt på bakgrunn av sin tro. Ungdommens kirkemøte vil sette tematikken tro under press i et globalt perspektiv og i et nasjonalt perspektiv, ved å trekke frem noen problemstillinger som ungdom i Norge kan kjenne seg igjen i.

Denne saken tar utgangspunktet i artikkel 18 i FNs menneskerettigheter som sier :

Enhver har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Denne rett omfatter frihet til å skifte religion eller tro, og frihet til enten alene eller sammen med andre, og offentlig eller privat, å gi uttrykk for sin religion eller tro gjennom undervisning, utøvelse, tilbedelse og ritualer.

Ungdommens kirkemøte mener at denne rettigheten er under press nasjonalt og globalt. Dette vedtaket vil ta for seg noen sentrale momenter ved alle menneskers rett til å lære om og praktisere sin tro i fred, uten internt og/eller eksternt press, forfølgelse, og fare for liv ved konvertering.

Globalt perspektiv

Ungdommens kirkemøte har flere ganger behandlet saker om trosfrihet og religiøs forfølgelse (for eksempel UKM 06/12 Trosfrihet og religiøse minoriteter). Det at Ungdommens kirkemøte i 2017 setter denne problematikken på dagsorden igjen, vitner om en bekymring over situasjonen mange mennesker lever i den dag i dag. Religionsfrihet innebærer et politisk engasjement for å sikre trosfrihet for alle, retten til å ytre seg og fritt velge religion er en menneskerett. Forsvar av tro må gjelde troende som lever under press, som forfulgte grupper og som minoriteter. Som en majoritetsreligion med en sterk organisasjon, og med stor innflytelse, har kirken et ansvar for å kjempe for alles rettigheter til religiøs praksis og fri utfoldelse av tro.

Tro kan provosere og engasjere. Det er ofte en sammenheng mellom kristendomsforfølgelse og det at kristne lever som en minoritet i samfunnet. Minoriteter blir spesielt sårbare der det er tider med store sosiale og politiske endringer. Dette gjelder ikke bare kristne, men også andre religiøse minoriteter, slik som rohyingaenes situasjon i dagens Myanmar.

Dette handler om rettferdighet, og har vært behandlet av Ungdommens kirkemøte tidligere (UKM 06/12 Trosfrihet og religiøse minoriteter). Muligheten til å leve i sin tro og ha retten til å tro på det

¹ Visjonsdokumentet ble vedtatt av Kirkemøtet i 2014, se: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2013/visjon_15_18_bokmaal.pdf

en vil, er ikke alltid tilfellet. Medlemmer av noen religioner har i mange tilfeller ikke hatt muligheten til å praktisere sin tro, der det har vært et særlig press mot religionen, eller svekket religionsfrihet. Nestekjærligheten oppfordrer kristne til å bry oss om vår neste, uansett tro og kultur. Derfor er kampen for forfulgte kristnes rettigheter alltid forbundet med kampen for trosfrihet og menneskerettigheter generelt.

Trosfrihet og Demokrati

Trosfrihet henger sammen med demokrati. Mennesker som bor i diktaturer har lite eller ingen yrings- og trosfrihet. Vi kan både historisk og i dag se at befolkningen i autoritære regimer ikke har individuell frihet, for eksempel i Thailand, Saudi Arabia og Emiratene. Myndighetene kan i stor grad undertrykke befolkningen og minoriteter gjennom å utøve makt. Minoriteter havner da ofte i opposisjon til myndighetene og regimet, noe minoriteter opplever den dag i dag. Det er tilfeller hvor kristne i mindretall må kjempe for sitt liv og sin tro. Religiøse minoriteter, enten de tilhører helt andre religioner, eller har avvikende syn innenfor den dominerende religion, er sårbare for diskriminering og forfølgelse også fra religiøse makthavere.

Kunnskap om egen tro

Etter oppfordring fra Byklekonferansen har Ungdommens kirkemøte vært opptatt av hvordan den norske kirke kan utruste ungdom med kunnskap til å takle presset ungdommen kan støte på i møte med et mangfoldig samfunn. Ungdommens kirkemøte mener at et av de viktigste grepene Den norske kirke kan gjøre er å gi barn og unge en godt forankret kunnskap om egen religiøs tro og praksis. På denne måte kan ungdom imøtekomme skepsis og spørsmål på en trygg og selvsikker måte. Spørsmålene og skepsisen som oppstår omkring tro og praksis kan både komme fra barn og unge selv, voksne og fra mennesker med tilhørighet til andre trossamfunn.

Trosuttrykk og trospraksis

Den norske kirke er en mangfoldig kirke, dette mangfoldet må også gjenspeiles i tiltak som gjør det mulig for medlemmene å gi uttrykk for sin tro. Ungdommens kirkemøte ser med bekymring på at den samiske trospraksis, språk og kultur, tross gjentatte vedtak fra både Ungdommens kirkemøte, Kirkemøtet og andre organer, fortsatt er under press. Døvekirken har også egne måter å uttrykke og utfolde sin tro på, både som en kirkelig minoritet og en minoritet i Norge. På samme måte er det flere minoriteter innenfor Den norske kirke med egne trosuttrykk. Individets rett til tro henger sammen med muligheten til å uttrykke, forsvare og lære om tro.

Tro og identitet henger tett sammen. Ungdommens kirkemøte mener at det er majoriteten i den norske kirke sitt ansvar å gi rom for at minoriteter i kirken kan praktisere sine kulturelle og språklige trosuttrykk.

Trosopplæring

Ungdommens kirkemøte 2017 mener at trosopplæring er et av de viktigste satsningsområdene som kan gi barn og ungdom trygghet og kunnskap om egen tro. Ungdommens kirkemøte mener derfor at samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner som er tilknyttet dette arbeidet spiller en avgjørende rolle. Dette støttes av tidligere fattede vedtak av Ungdommens kirkemøte. Samarbeidet med barne- og ungdomsorganisasjoner som er inkludert i Den norske kirkes trosopplæringsarbeid burde styrkes, og det burde satses mer på samarbeidsprosjekter som har mål om å gi barn og ungdom kunnskap om tro, tvil og de store eksistensielle spørsmålene.

Kunnskap om egen tro handler om retten ethvert menneske har til sin egen individuelle tro, til å bli kjent med, utvikle og vokse i den. Ungdommens kirkemøte mener at barn og unge skal være fri til å lære om og uttrykke troen i hverdagen. For barn og unge har dette en særlig betydning i skolehverdagen. Ungdommens kirkemøte mener at det må sikres reell religionsfrihet i den norske skolen, slik at barn og unge ikke kommer i en situasjon der noen føler seg presset til å måtte forsvare sin tro.

Apologetikk

Når troen likevel oppleves presset, er det viktig å kjenne seg beredt til å kunne forklare den, både for seg selv og for andre. Apologetikk handler om å ta vare på håpet og troen på Kristus som frelser. Apologetikken utforsker rasjonelle argumenter for tro, som bidrar til å styrke tro og bygge identitet hos kristne. Den som er utrustet til å forklare og forsvare troen, er tryggere i møte med andre. Apologetikk oversettes gjerne med «trosforvar». Dette er betegnelsen på en teologisk disiplin som har som formål å begrunne og forsvare troen. På sitt verste medfører apologetikk at det bygges en mur av argumenter som man kan gjemme seg bak. På sitt beste gir apologetikk innsikt i viktige etiske og filosofiske diskusjoner, og utrunder til ærlighet om tro. Å snakke om trosforvar innebærer altså ikke at kirken definerer seg som et offer eller som et mindretall. Tvert imot mener Ungdommens kirkemøte at Den norske kirke kan og bør lede an i samtaler om tro. Likevel kan enkeltmennesker oppleve at troen utfordres. Innledende samtaler om saken på Ungdommens kirkemøte viser at mange opplever et behov for kompetanse til å imøtegå misforståelser og latterliggjøring av tro. Forskning viser også at det er behov for å jobbe med dette feltet.² Ungdommens kirkemøte ønsker derfor at begrunnelse av troen og hjelp til å samtale om tro kan styrkes gjennom kirkelig utdanning og i menighetenes og organisasjonenes trosopplæringsarbeid.

Oppfordringer

Globale perspektiver

- UKM 2017 ber menigheter i Den norske kirke om å engasjere seg for forfulgte kristne og andre troende i verden, gjennom informasjonsarbeid, bønn, offer, utveksling og solidaritetshandlinger.
- UKM 2017 oppfordrer menigheten til å invitere flyktninger og andre minoritetsgrupper til gudstjenester, sosiale sammenhenger og fellesskap.
- UKM 2017 oppfordrer menigheten til å ta forfølgelse opp i konfirmasjonsundervisning.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkerådet til å innhente ressurser fra det globale ungdomsnettverket til det Lutherske verdensforbund for å belyse hva det innebærer å være en ung troende i dag.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkemøtet til å behandle en sak om tro under press hos religiøse minoriteter både i utlandet, i Norge og i egen kirke.

² Trosopplæringsprosjektet "Hvorfor akkurat Jesus?" i regi av NLA Mediehøgskolen

Gimlekollen: <http://www.damaris.no/hvorfor-akkurat-jesus/>

Rapport om forskning, behov og aktuelle tilnærming, av Bjørn Hinderaker, høgskolelektor ved NLA Mediehøgskolen Gimlekollen, fra 2016: <http://www.damaris.no/wp-content/uploads/2016/11/En-helhetlig-tilnærming-til-relgionspedagogikken-Theofilos-nr-2-2016.pdf>

- UKM 2017 oppfordrer Kirkemøtet til å bruke sin politiske påvirkningskraft til å kjempe aktivt for religiøse minoriteters rettigheter nasjonalt og internasjonalt.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkemøtet til å sette av økonomiske ressurser til økt minoritet- og inkluderingsarbeid. Dette må følges opp på regionalt og lokalt nivå.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkemøtet til å sette av økonomiske ressurser til det humanitære arbeidet til det Lutherske verdensforbund med spesielt fokus på flyktninger og konvertitter.

Nasjonale og lokale perspektiver

- UKM 2017 oppfordrer Kirkerådet og barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke til å gjøre trosopplæringsressursene sine lettere tilgjengelig og inkludere apologetikk som tema i disse.
- UKM 2017 oppfordrer lokale barne- og ungdomsgrupper til å melde seg inn i barne- og ungdomsorganisasjoner for å få tilgang til deres ressurser, og samtidig bidra til å utløse midler fra eksisterende støtteordninger (jf. UKM 2016 sin resolusjon: Innmelding av menigheters barne- og ungdomsarbeid i organisasjoner).
- UKM 2017 utfordrer Kirkemøtet til å jobbe aktivt for å sikre en god og bred kunnskapsformidling om religion i skolen, inkludert kunnskap om forskjellige trosretninger innenfor religionene. Slik kunnskap er viktige bidrag til å øke forståelsen for tro og trosliv.
- UKM 2017 vil oppfordre Kirkerådet til å sette av ressurser til å revitalisere og fremheve sentrale poenger fra Luthers lille katekisme ved f.eks. å lage en versjon for ungdom, med et mer ungdommelig språk og flere ressurser som salmer, og andre kristne sanger. Vedtaket er i samsvar med UKM 04/16 Reformator i dag.
- UKM 2017 ber om at Kirkerådet nedsetter en arbeidsgruppe som selv utarbeider en ressursbank/database hvor unge lettere kan finne ressurser som kan være til hjelp for troen i hverdagen.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkerådet til å utforme en målbar og fremtidsrettet plan som skal sette mobbing mot ungdom som praktiserer sin tro i samfunnet på agendaen. Denne planen må inneholde konkrete tiltak. Kirkerådet utfordres til å rådføre seg med UFUNG og SUNG i dette arbeidet.
- UKM 2017 ber Trosopplæringskonferansen om å sette trosforsvar på dagsorden.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkemøtet til å prioritere en større satsning på kunnskapsformidling og trosopplæring via sosiale medier.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkerådet til å forberede en sak til Kirkemøtet om mobbing av barn og unge som praktiserer sin tro.
- UKM 2017 oppfordrer Kirkerådet til å forberede en sak der man setter fokus på minoritetsgrupper i kirken.
- UKM 2017 vil minne Kirkemøtet om at Den norske kirke som trossamfunn har hatt en privilegert posisjon i det norske samfunnet og fremdeles er Norges største trossamfunn. Dette medfører et særskilt ansvar for å målbære rettighetene til andre trossamfunn, særlig der hvor disse opplever seg truet.

UKM 09/17

Forslag til fokussak til UKM 2018

Bakgrunn

Denne saken er en oppfølging av sak UKM 06/10: *Kartlegginga syner at det kan vere vanskeleg å organisere UT i bispedøma slik at dette står i ein naturleg samanheng med UKM, og at ei viss samkjøring av saker hadde vore ønskjeleg. UKM vil derfor be Ufung om å prøve følgjande modell for og gje UT høve til å handsame sakene før dei sender sine delegater til UKM:*

”På det aktuelle UKM lanserast eit tema som blir sak på det påfølgjande årets UKM. Denne saka tar UR attende til UT som får frie tøyler med tanke på korleis dei handsamar temaet. Handsaminga og vedtaket-/a blir sendt til Ufung før ferdigstilling av sakspapira til UKM. Viss mogleg ønskjer UKM at dette blir ein sak som skal på kyrkjemøtet. UKM bed Ufung leggje til rette for at val av tema blir ein prosess der det regionale leddet involverast og har medråderett.”

Følgende tema var foreslått av Ufung:

- Ung i kirken – konfirmert hva nå?
- Ungdomsdemokrati – valg og underordnet regelverk
- Frykt ikke? Kirkas møte med en verden i endring

Vedtak:

Ung i kirken – konfirmert hva nå?

Trosopplæring og Kirke 18-30 er to av satsningsområdene i Den norske kirke. Saken vil gi et innblikk i status for trosopplæringsreformen og arbeidet etter konfirmasjonstiden, samt Kirke 18-30. UKM har tidligere uttalt seg om begge disse sakene – og det er nå tid for å se på hva menigheter og organisasjoner hvordan utviklingen har vært. Og UKM utfordres til å peke på veier videre.

Trosopplæring: Aldersgruppen 17/18 år har færrest trosopplæringstiltak med henholdsvis 168/147 registrerte tiltak og kun 530/596 registrerte deltakere for hele landet. Dette viser at veldig få menigheter har etablert tilbud som de anser som breddetiltak for aldergruppen 17-18 år. Samtidig ser vi andre tall som illustrerer at mange menigheter har et mer omfattende tilbud til barn og ungdom enn antall tiltak i trosopplæringsplanene gir inntrykk av.

Kirke 18-30: Kirkemøtesaken «Kyrkje 18 – 30» i 2013 har ført til at det har blitt skapt oppmerksomhet og ringvirkninger i mange miljøer om å være livsnær, relevant og tilgjengelig kirke med unge voksne. På bakgrunn av en undersøkelse som er gjort av Kirkerådet i 2015, ser det ut som at det er vanskelig for menighetene å prioritere at det legges til rette for unge voksne i aldergruppen 18-30 år.

Mulig vinkling på arbeidet frem til UKM 2018 kan være:

- Hva skjer i vårt bispedømme/vår organisasjon av satsning på aldersgruppen 15-18 i trosopplæringen og med unge voksne?
- Hvordan kan ungdomsråd og organisasjoner være pådrivere til å styrke arbeidet med ungdom og unge voksne i menighet og organisasjon?

Disse var med:

Oslo

Kjersti Landmark
Jofrid Brennsæter
Jørgen Foss
Kristin Skjøtskift

Borg

Aleksander Abelsen
Thomas G. Iversen

Tunsberg

Inga Stoveland Dekko
Henrik Wirak Onsrud

Stavanger

Aksel Johan Lund
Therese Egebakken

Sør-Hålogaland

Kristine Adelsten Sandtrøen
Ingrid Olsen
Are Tjihkkom
Kristine Fostervold

Bjørgvin

Nora Baartveidt
Trygve Sagen Sandven
Marie Rasmussen

Nidaros

Ole Andreas Grøtte Børnes
Alex Ramstad Døsvik
Anna Malene Jønsson

Hamar

Pia Nilsson
Malin Aaslund
Olav Magnus Knutsen

Møre

Elias Storhaug
Marthe Walderhaug

Nord-Hålogaland

Nora Antonsen
Oda Mortensen
May-Eldri Hanssen

Agder og Telemark

Karen Helene Melhus
Chris Owe Guttormsen
Stian Berg

KFUK-KFUM speiderne

Klara Marie Borud

ACTA

Jenny Østevik
Filip Hovland

KFUK-KFUM

Øyvinn Rudolf Sønnesyn Berg

Laget

Emma Bakke Petrie
Iver Gunvald Jensen

Ung Kirkesang

Anders Hagen Jarmund
Selma Holmquist

Norges kristelige studentforbund

Regina Aspmo Kjærran
Marius Jakobsen Magnussen

NLM Ung

Tommy-André Olsen
David Skutlaberg

NMS U

Ina-Helene Idsal
Elin Knudsen

Changemaker

Anne-May Agerup
Andreas Alexander Nordvang-
Sandvold Fosby

UFUNG

Einar Østerhagen
Jørgen Johnsen
May Bente Anita Jønsson
Silje Håve Smørvik
Olav Brennsæter
Anne-Lise Brenna Ording
Anja Kile Holtermann

Samisk ungdomsutvalg (SUNG)

Ánná Káisá Partapuoli
Kristoffer Strand
Mikkel Eskil Mikkelsen
Elle Karen Inga Skum

Ungdomsrådgivere

Anne Grete Sivertsen
Inger Magnrud Bore
Anne Kirsti Kjenne
Halvard Bjørkås
Petter Rønneberg
Anne Line Kroken
Odd Erik Stendahl
Lars Ivar Bratsberg
Evy Marie Tofte

Gjester

Biskop Olav Øygard
Risten Turi Aleksandersen, SKR
Jens-Petter Johnsen, KR
Kristin Gunleiksrud Raaum,
Kirkerådets leder
Amany Abu Awad, (KFUK Palestina)
Sahar Vardi, American Friends
Service Committee, Jerusalem
Linda Martinsen, KFUK KFUM Global
Hilda Kristine Hanssen, Kirkens
nødhjelp

STAB

Kirkerådet

Steinar Ims
Kristian Myhre
Ivar Bjørnøy Lalim
Beate Fagerli
Hans Jürgen Schorre
Turid Myrholt
Randi Langkaas
Paul Erik Wirgenes
Ingeborg Dybvig
Kristine Aksøy
Kjersti Kolbjørnsrud
Kristin Frydenlund

Samisk Kirkeråd

Vidar Andersen
Maria Roysdatter Steinsvik